

Nyíregyházi Egyetem
Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet
Szociálpedagógia Intézeti Tanszék

ÚTMUTATÓ

SZOCIÁLIS ÉS IFJÚSÁGI MUNKA FELSŐOKTATÁSI SZAKKÉPZÉS,
SZOCIÁLIS MUNKA SZAKIRÁNY
ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLATÁNAK ÉS A GYAKORLATI NAPLÓ
ELKÉSZÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI

Nyíregyháza

2017

TARTALOMJEGYZÉK

1. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK.....	3
1. A képzési idő félévekben.....	3
2. A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei.....	3
3. Az összefüggő szakmai gyakorlat kredit értéke	3
4. A gyakorlat terepei és időtartama.....	3
5. A gyakorlat értékelése	3
6. Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe	3
2. A GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI.....	4
2. 1. Az összefüggő gyakorlat célja.....	4
2. 2. A szakmai gyakorlat végzése	4
2. 3. A gyakorlat teljesítésének kritériumai.....	5
2. 4. A gyakorlati naplóra vonatkozó előírások.....	5
2. 4. 1. Formai követelmények	5
2. 4. 2. Tartalmi előírások.....	6
2. 5. A gyakornok teljesítményének értékelése	7
2. 5. 1. A gyakorlati jegy megállapítása	7
2. 5. 2. A gyakorlati napló minősítésének szempontjai	7
3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK	7
3. 1. Elvárások, ajánlások az összefüggő terepgyakorlat végzéséhez	7
3. 2. Az adatgyűjtés alapmódszerei	8
3. 2. 1. Interjú	8
3. 2. 2. A környezet megfigyelése:	8
3. 2. 3. Az esetelemzés	9
4. TEREPTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ.....	10
4. 1. A Szociális és ifjúsági munka, szociális munka szakirány felsőoktatási szakképzés célja	10
4. 2. A Szociális és ifjúsági munka, szociális munka szakirányú képzésben elsajátítandó kompetenciák.....	10
4. 3. A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei.....	11
4. 4. Az összefüggő szakmai gyakorlat leírása.....	11
4. 5. A terepgyakorlat résztvevői és feladatai.....	14
4. 6. A gyakornok munkájának értékelése.....	16
5. MELLÉKLETEK.....	17
5. 1. Terepgyakorlati igazolás	17
5. 2. Értékelő lap.....	17

1. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

A 39/2012. (XI. 21.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések képzési és kimeneti követelményeiről, a 230/2012. (VIII.28) Kormány rendelet a felsőoktatási szakképzésről és a felsőoktatási képzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlat egyes kérdéseiről, valamint a Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata a szakra vonatkozóan az összefüggő gyakorlattal kapcsolatban a következő formában rendelkezik:

1. A képzési idő félévekben: A felsőoktatási szakképzésben legalább egy féléves szakmai gyakorlatot kell szakmai gyakorlólhelyen szervezni. Szociális munka felsőoktatási szakképzésben a szakmai gyakorlat összefüggő, a 4 félévben végzett gyakorlat, amelynek időtartama teljes idejű képzésben: 1 félév, 14 hét (560 óra). A gyakorlat ötnapos munkahétnek megfelelő időszakra tagolódik (napi 8 óra, heti 40 óra). Részidős képzésben a szakmai gyakorlat: hat hét, legalább 240 óra.

2. A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei:

- A szakmai gyakorlat a negyedik félévben végzett gyakorlat, a felsőoktatási intézmény kijelölése alapján végezhető:
 - szociális munka szakirányon különösen a szociális alapszolgáltatás, a szociális szakellátás intézményeiben; a gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás intézményeiben; szociális területen működő civil, nonprofit és egyházi szektor szervezeteinél; munkaerő-piaci szolgáltatással foglalkozó szervezeteknél, intézményeknél; szociális igazgatás intézményeinél.

3. Az összefüggő szakmai gyakorlat kredit értéke: 30 kredit

4. A gyakorlat terepei és időtartama: A nappali tagozatos hallgatónak a gyakorlatot egy terepintézményben egybefüggően, 14 hét (560 óra) időtartamban kell teljesíteni, míg levelező tagozaton egy intézményben 6 héten (240 óra) keresztül tart a gyakorlat.

5. A gyakorlat értékelése: A terepgyakorlat minősítése ötfokozatú - jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).- gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy megszerzésének feltételeire a Nyíregyházi Egyetem „Tanulmányi és Vizsgaszabályzata” által előírt útmutatások vonatkoznak.

6. Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe:

Amennyiben a hallgató legalább egy éves időtartamig a felsőoktatási szakképzésben előírt gyakorlólhelyén dolgozik (vagy dolgozott) a felsőoktatási szakképzettséggel legjellemzőbben betölthető FEOR szerinti munkakörök valamelyikében, akkor az összefüggő szakmai gyakorlat követelményének helyébe munkatapasztalatát a

Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata alapján a hallgató kérelmére elismeri az intézmény. A munkatapasztalat és az előzetesen megszerzett tudás beszámítása a teljes idejű képzésben és a részidejű képzésben résztvevő hallgatókra egyaránt vonatkozik.

2. A GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI

2. 1. Az összefüggő gyakorlat célja

A gyakorlat célja felkészíteni a hallgatókat a szociális-, oktatási,- közművelődési- és munkaerő-piaci szolgáltatások kidolgozására, lebonyolítására és értékelésére. Megismertetni a hallgatókat a szociális alapellátás, igazgatás és szakellátás - különös tekintettel a gyermekvédelmi szakellátás - különböző intézményeiben, civil, non-profit és egyházi szervezeteiben végzett segítő tevékenységgel.

Alkalmassá tenni a hallgatókat a kliensek szolgáltatási igényeinek felismerésére, a humán szakterületen foglalkoztatott szakemberekkel való együttműködésre. Megismertetni a fiatalok szocializációját elősegítő prevenciós, életvezetési és mentálhigiénés, egyén- és közösségfejlesztő tevékenységek körével, és azzal foglalkozó színterek, szervezetek munkájával. Képesé tenni prevenciós tevékenységek, kreatív fejlesztőprogramok, pályázatok, ösztöndíj-programok kidolgozására és lebonyolítására, valamint egyéni és közösségi problémák kezelésére, a kliensekkel való együttműködésre.

Az összefüggő szakmai gyakorlat további célja az elméleti ismeretek gyakorlatban (működő oktatási-nevelési, szociális, gyermekjóléti/gyermekvédelmi intézménynél, szervezetnél illetve a szociális igazgatás területén) történő megfigyelése, elemzése illetve a terepoktató által, a hallgatóra bízott szakmai feladatok elvégzése.

2. 2. A szakmai gyakorlat végzése

A szakmai gyakorlat nappali tagozatos hallgatók számára **csak** a Nyíregyházi Egyetem és a gazdálkodó szervezetnek nem minősülő szervezetek közötti együttműködési megállapodások alapján lehetséges. A gyakorlat megkezdése előtt az érvényes szerződéssel rendelkező aktuális gyakorlati terephelyekről a szakképzés szakfelelős oktatója, valamint a terepkoordinátor tanár szóbeli tájékoztatást nyújt a gyakorlatra jelentkező hallgatók számára.

Az Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet, illetve az intézethez tartozó Szociálpedagógia Intézeti Tanszék által felajánlott gyakorlóléhelyek közül a **nappali és levelező tagozatos hallgatónak egy gyakorlóléhelyet kell választani**. Ezen intézmények vezetői

engedélyezik a gyakornok jelenlétét a szervezetükben, illetve kijelölik az úgynevezett kontaktszemélyt/tereptanárt, aki a félév során segíti és irányítja a hallgató munkáját.

Azoknak a hallgatóknak, akiknek választott intézményük egyben a munkahelyük is, javasoljuk, hogy különítsék el a munkavállalói és hallgatói szerepből adódó feladataikat.

2. 3. A gyakorlat teljesítésének kritériumai

A hallgatónak a terepgyakorlatot a 4. félévben kell teljesítenie. A teljesítést három dokumentummal kell igazolnia, ezek: a „Terepgyakorlati igazolás”, az „Értékelő lap” és a „Gyakorlati napló”. A gyakorlat teljesítéséhez kötődő dokumentumok leadásának határideje a gyakorlat zárása utáni 3. nap. A határidő elmulasztása és hiányos benyújtása kizárja a gyakorlat elfogadását.

A terepgyakorlat teljesítésének tényét az Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet honlapjáról letölthető **„Terepgyakorlati igazolás”** formanyomtatványon kell igazolni (a nyomtatvány megtalálható az Útmutató mellékletében is). Az igazolást megszabott határidőre személyesen kell benyújtania a Szociálpedagógia Intézeti Tanszék által kijelölt személynek. A leadott dokumentumokról a hallgató elismervényt kap. Az a formanyomtatvány tekinthető hivatalosnak és elfogadhatónak, amelyből kiderülnek a hallgató adatai (név, tagozat, évfolyam), a gyakorlati hely azonosító adatai, az intézménynél tett látogatások száma és időtartama. Az igazolást hivatalos pecséttel kell ellátni, valamint a kontaktszemélynek (tereptanárnak) és az intézményvezetőnek aláírásával kell hitelesíteni.

A terepgyakorlati igazoláshoz csatolni kell az **„Értékelő lapot”** (megtalálható az Útmutató mellékletében) amelyben a tereptanárnak megadott szempontok alapján minősíteni kell a gyakornok tevékenységét.

A gyakorlat teljesítésének harmadik dokumentuma a **„Gyakorlati napló”**, amelyet egyidejűleg kell benyújtani a Terepgyakorlati igazolással és az Értékelő lappal, megadott határidőre.

2. 4. A gyakorlati naplóra vonatkozó előírások

2. 4. 1. Formai követelmények

- *formátum*: MsWorld formátum, Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, 1,5-es sortávolság, sorkizárt forma, margók: bal oldali 3,0 cm, jobb oldali, alul és felül 2,5 cm, csak 1 oldalas, színes nyomtatás (ha grafikonokat, képeket is tartalmaz), spirálozott forma, 1 példányban kell leadni,

- *terjedelem*: 10-15 oldal, amelynek nem része az előlap, az irodalom és tartalomjegyzék, valamint a csatolt mellékletek,
- *előlap*: középen fenn: Nyíregyházi Egyetem logója, alatta középen cím: „GYAKORLATI TEREPNAPLÓ” alul jobb oldalon: hallgató neve, szakja, tagozat, alul középen, de lentebb: NYÍREGYHÁZA, és alá a benyújtás éve.

2. 4. 2. Tartalmi előírások

A dolgozatban a következő tagolást kell alkalmazni

- előlap,
- tartalomjegyzék (oldalszámmal),
- kötelező feladatok a következő tagolásban
 - *gyakorlati ütemterv*: az adott terepintézményben milyen időtartamban, milyen feladatellátást végzett a hallgató. Lehet táblázatos formában (min. 1500 karakter),
 - *a terepintézmény bemutatása*: lehetséges szempontsor: törvényi háttér, feladatkörök, konkrét intézményi paraméterek, a konkrét intézmény feladatellátásának általános jellemzői (összesen kb. 6000 karakter),
 - *a terepen elvégzett feladatok elemző, összegző bemutatása*: az elvégzett feladatok értékelése, az intézményről kialakított szakmailag megalapozott vélemény kifejtése (min 12000 karakter),
 - *egy esetelemzés elkészítése*, amely tartalmazza a gyakornoknak egy klienssel készített probléma-bemutató interjúját, illetve a rendelkezésre álló esetdokumentációból származó elemzést, következtetést (min. 6000 karakter),
 - *a hallgató önértékelése, önfejlődésének és kompetenciáinak elemzése*: kliensekkel/klienscsoportokkal való találkozás megélése, a szakmai feladatok megoldásának színvonala, szakmai szerep átélése, személyes fejlődés mozzanatai, erősségek, hiányosságok bemutatása, továbbfejlődés lehetőségei (min. 3000 karakter),
- irodalomjegyzék: a hallgató által a gyakorlati munka során felhasznált szakirodalmak, törvények pontos és szabályos jelölésével,
- mellékletek: tartalmaznia kell többek között a „Terepgyakorlati igazolás” és „Értékelő lap” másolatát, valamint minden olyan dokumentumot, amelyet a gyakornok a gyakorlati munkájának dokumentálására felhasznált, és arra a gyakorlati naplójában hivatkozik. (például: megfigyelési lapok, adatlapok, szóbeli és írásbeli kikérdezés kérdései, jegyzőkönyvek, nagyobb méretű táblázatok, hivatalos dokumentumok és

egyéb háttér információk közlését szolgáló anyagok részletei). A mellékleteket számozni kell, és azokra a szöveggörnyezetben utalni kell. A mellékletek nem részei a tartalmi munkának.

2. 5. A gyakornok teljesítményének értékelése

2. 5. 1. A gyakorlati jegy megállapítása: a terepgyakorlat értékelését a Szociálpedagógia Intézeti Tanszék vezetője által kijelölt személy/ek végzi/k. A gyakorlati jegy megállapításakor figyelembe veszik Gyakorlati napló kidolgozására kapott részjegyet, valamint az adott terepintézmény mentorának a gyakornoki félétet minősítő értékelését egyaránt. Így a gyakorlati félét öt fokozatú gyakorlati jeggyel zárul, amelyek: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek. A hallgató teljesítménye akkor fogadható el, ha mindegyik részjegye legalább elégséges (2). Amennyiben megállapítható, hogy a hallgató a gyakorlatot nem az előírt módon vagy időtartamban teljesítette, az összefüggő gyakorlatot meg kell ismétlni. Az összefüggő gyakorlat a tanulmányok alatt legfeljebb egyszer ismételhető!

2. 5. 2. A gyakorlati napló minősítésének szempontjai:

- *szakirodalmi, elméleti ismeretek színvonala:* az elméleti háttér beépítése a szakmai munkába, illetve az esetek háttérében húzódó elméletek felismerése,
- *módszertani felkészültség:* az adatgyűjtési és elemzési módszerek alkalmazásának formái, felhasználásának szintjei, az elemzés mélysége, következtetések színvonala, gyakorlati alkalmazhatóság, összegző vélemények,
- *a dolgozat szerkezete, stílusa:* logikus felépítés, tartalmi koherencia, nyelvhelyesség, dolgozat tagolása, külleme, esztétikum,
- *egyediség:* önálló gondolatok megfogalmazásának képessége, eredetiség, lényeglátás,
- *a gyakorlati naplóról kialakult összbenyomás.*

3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK

3. 1. Elvárások, ajánlások az összefüggő terepgyakorlat végzéséhez

- a gyakornoknak alkalmazkodnia kell a befogadó intézmények elméleti és gyakorlati célkitűzéseire,
- a gyakornok a rábízott feladatokat saját kompetenciahatárainak betartásával végezze, felelős azért, hogy szakemberek irányítása mellett azokat szakszerűen lássa el,
- ajánlatos napi rendszerességgel jegyzeteket készíteni az intézményben folytatott tevékenységeiről, amely alapja lehet munkájának összegző bemutatásnak,

- ajánlatos összegyűjteni azokat a dokumentumokat, amelyet gyakorlata során megismert és használt,
- a gyakorlat időtartama alatt célszerű saját önfejlődését is nyomon követni, dokumentálni. Javasolt lejegyezni szakmai sikereit és kudarcait, elemezni annak okait, következményeit, esetleges korrigálási lehetőségeit,
- törekedjen eseti munkája során az érdekes események/történekek dokumentálására a kliensek személyiségi jogainak figyelembevételével. (a név, a helyszín ne legyen felismerhető),
- próbálja meg az események, jelenségek értelmezését, ok-okozati összefüggések keresését, ne vesszen el a részletekben,
- legyen empátikus és elfogadó,
- **ha segítségre szorul, bizonytalan valamiben vagy kérdései vannak, feltétlen konzultájon a gyakorlatvezetőjével.**

3. 2. Az adatgyűjtés alaplódszerei

3. 2. 1. Interjú

A beszélgetés módszere: irányított beszélgetés (félíg strukturált interjú), mely beszélgetés ne legyen kikérdezés, vallatás.

Rögzítése: lejegyzés a beszélgetés közben és közvetlenül utána a verbális és non-verbális közlésekből származó személyes benyomások, gondolatok rögzítése.

3. 2. 2. A környezet megfigyelése:

A megfigyelés módszere: megfigyelés természetes helyzetben, a kliens otthonában.

Rögzítés: a kliensnél töltött idő után a látottak lejegyzése.

Élettér megfigyelése

- milyen a környék,
- a lakás mérete, elosztása, berendezése,
- gyerekek és felnőttek saját élettere: külön szoba, szobaresz,
- benyomások a kliens életéről.

A kliens élete

- hogyan zajlik egy átlagos napja,
- időbeosztása,
- benyomások az otthon hangulatáról, érzelmi légköréről.

3. 2. 3. Az esetelemzés

Az esetelemzés készítésének célja, hogy segítsen megérteni egy esetet, illetve megmagyarázni, hogy dolgok miért úgy történnek, mint ahogy, vagy előre jelezni a dolgokat egy példa alapján.

Formái lehetnek:

- *hosszmetszeti bemutatás*: egy egyéni (különleges) sors végigkövetése, bemutatása,
- *keresztmetszeti bemutatás*: a kliens problémáját, valamint az azzal kapcsolatos történéseket egy adott téma köré rendezi.

A kettő közül bármelyik elkészítése mellett dönthet a hallgató.

Az esetelemzés általános szerkezete:

- *az esetelemzés elkészítésének körülményei*: (pl.: hogyan került kapcsolatba a klienssel, milyen intézményben, milyen szerepben, a kliens hogyan került kapcsolatba a segítő szakemberrel, szervezettel)
- *az eseteírásban szereplők (név nélkül), valamint a kliens/ek és környezetének legfontosabb jellemzőinek bemutatása*:
 - a kliens/ek, jellemzői (például: nem, életkor, külső, belső tulajdonságok, személyiségének egyéb jellemzői, egészségállapot, illetve mindaz, ami fontos lehet az eset szempontjából),
 - szociokulturális környezet (például: családi háttér és annak jellemzői, családszerkezeti sajátosságok, életmódbeli jellemzők, iskolázottság, jövedelmi viszonyok, lakóhelyi jellegzetességek, problémaforrások).
- *az eset konkrét és részletes bemutatása*:
 - a probléma bemutatása, a probléma kialakulásának előzményei, lehetséges okai,
 - a probléma megoldására tett kísérletek, mikor, kik milyen lépéseket tettek a kialakult a probléma megoldása érdekében,
 - kliens/ek motivációi, dilemmái, elvárásai a segítő intézménnyel szemben,
 - a kliens saját erőforrásainak, segítséget jelentő támaszainak ismertetése, a változást segítő és korlátozó tényezők.
 - tényszerű ismertetése a lezárult, vagy folyamatban lévő eset időszerű állapotának.
- *Összegző vélemény megfogalmazása*: (például: megoldási javaslatok; hogyan vélekedik a probléma megoldásáról; mennyire érezte magát kompetensnek az ügyben a gyakornok, van-e más ötlete a problémamegoldásra; milyen egyéb szakember bevonását tartotta volna indokoltnak; hogyan értékeli saját teljesítményét; és egyéb szubjektív észrevételek).

4. TEREPTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ

4. 1. A Szociális és ifjúsági munka, szociális munka szakirány felsőoktatási szakképzés célja

A szakmai gyakorlat célja a szakképzettségnek megfelelő munkahelyen, munkakörben az elméleti és gyakorlati ismeretek összekapcsolása, a szakma gyakorlásához szükséges munkavállalói kompetenciák munkafolyamatokban történő fejlesztése, az anyag-eszköz-technológiai ismeretek és gyakorlati jártasságok, valamint a munkafolyamatokban a személyi kapcsolatok és együttműködés, feladatmegoldásokban az értékelő és önértékelő magatartás, az innovációs készség fejlesztése. (230/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet 14. §.(1)).

A Szociális és ifjúsági munka felsőoktatási szakképzés célja olyan szociális és ifjúsági szakemberek képzése, akik szakirányú felsőfokú végzettségű szakemberek irányítása mellett részfeladatok vállalására képesek.

A végzettek részt vesznek az alapvető emberi jogokon, a társadalmi igazságosságon alapuló, korszerű szociális munkában. Önismeretet és alapkészségeket szereznek a szociális munka alapértékeinek gyakorlati megvalósításához. Ismerik és használják a szakmában alapvető, releváns információforrásokat és az adminisztrációt. Megfelelő szociológiai, társadalompolitikai, pszichológiai, jogi, pedagógiai ismeretek birtokában képesek diplomás szakember felügyelete mellett az emberek szociális és mentális problémáit kezelni. Képesek az érintettekkel és egyéb szakemberekkel együttműködésben fejlesztő-segítő beavatkozásra, közösségi aktivitás generálására, helyi társadalom szerepvállalásának elősegítésére, különböző társadalmi csoportok együttműködésének „facilitálására”.

4. 2. A Szociális és ifjúsági munka, szociális munka szakirányú képzésben elsajátítandó kompetenciák

- *megszerezhető tudás, ismeret, tapasztalat*
 - a szociális munka részfeladatainak vállalásához szükséges társadalomismereti, pszichológiai, szociálpolitikai, jogi, igazgatási és pedagógiai felkészültség;
 - a szociális ágazatban működő civil, nonprofit és egyházi szektor szervezeteinek, működésének és jellemzőinek ismerete;
 - a különböző társadalmi csoportok (pl. vallási, etnikai) kultúrájához kapcsolódó ismeretek tájékozottság az alapvető emberi szükségletek, a szociális problémák és az ezekkel összefüggő társadalmi jelenségek területén;
 - a szolgáltatást igénybe vevők problémái iránti érzékenység, a szocializációs, életvezetési és mentálhigiénés nehézséggel küzdők támogatása;

- tájékozottság a szociális munka adminisztrációjában;
- felkészültség olyan információk gyűjtésében és adminisztratív úton történő feldolgozásában, amelyek a szociális alapszolgáltatásban, a szakellátásban, és más, hivatali szociális adminisztrációban részfeladatként jelen vannak;
- jártasság a korszerű informatikai technikákban;
- *jártasság, képesség:*
 - szociális szolgáltatásokat nyújtó illetve azokkal kapcsolatban álló intézményekben a szociális munka részfeladatainak ellátására;
 - szociális területeken megjelenő adminisztratív feladatok végzésére;
 - fejlesztésekben, innovációban folytatott adminisztratív tevékenységekre;
 - intézményi, valamint egyéni, családi, csoportos és közösségi munkában szervezési, megvalósítási részfeladatok ellátására;
 - felkészültség a szociális munka alapkészségeinek alkalmazásában (önismeret, kapcsolatteremtés, kommunikáció, empátia);
 - felkészültség a személyközi viszonyokban általánosan elfogadott normák, szabályok valamint a Szociális munka Etikai kódexében megfogalmazottak alkalmazására.

4. 3. A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei

A szakmai gyakorlat a negyedik félévben végzett gyakorlat, a felsőoktatási intézmény kijelölése alapján végezhető, szociális munka szakirányon különösen a szociális alapszolgáltatás, a szociális szakellátás intézményeiben; a gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás intézményeiben; szociális területen működő civil, nonprofit és egyházi szektor szervezeteinél; munkaerő-piaci szolgáltatással foglalkozó szervezeteknél, intézményeknél; szociális igazgatás intézményeinél.

A feladatok sikeres megoldása érdekében elvárás, hogy a kontaktszemély/terepitanár felsőfokú végzettséggel és legalább két éves szakmai gyakorlattal rendelkezzen, aki közvetlen használói kapcsolatban vagy adminisztratív/kutatási területen dolgozik. Továbbá kívánatos a tereptanári végzettség is. Ugyanazon tereptanár egy időben, legfeljebb két hallgató gyakorlatát vezetheti.

4. 4. Az összefüggő szakmai gyakorlat leírása

Tantervi egység, (al)modul neve: Összefüggő szakmai gyakorlat	Kreditszáma: 30
Tantervi helye: 4. félév	
A számonkérés, értékelés módja: Gyakorlati jegy	

A szakképzettség feladatprofiljának való megfelelés bemutatása:

Az összefüggő gyakorlat célja:

Felkészíteni a hallgatókat a szociális-, oktatási-, közművelődési- és munkaerő-piaci szolgáltatások kidolgozására, lebonyolítására és értékelésére. Megismerteti a hallgatókat a szociális alapellátás, igazgatás és szakellátás - különös tekintettel a gyermekvédelmi szakellátás - különböző intézményeiben, civil, non-profit és egyházi szervezeteiben végzett segítő tevékenységgel.

Alkalmassá tenni a hallgatókat a kliensek szolgáltatási igényeinek felismerésére, a humán szakterületen foglalkoztatott szakemberekkel való együttműködésre. Megismertetni a fiatalok szocializációját elősegítő prevenciós, életvezetési és mentálhigiénés, egyén- és közösségfejlesztő tevékenységek körével, és azzal foglalkozó színterek, szervezetek munkájával. Képesé tenni prevenciós tevékenységek, kreatív fejlesztőprogramok, pályázatok, ösztöndíj-programok kidolgozására és lebonyolítására, valamint egyéni és közösségi problémák kezelésére, a kliensekkel való együttműködésre.

Az összefüggő szakmai gyakorlat célja az elméleti ismeretek gyakorlatban (működő oktatási-nevelési, szociális, gyermekjóléti/gyermekevédelmi intézménynél, szervezetnél illetve a szociális igazgatás területén) történő megfigyelése, elemzése illetve a terepoktató által, a hallgatóra bízott szakmai feladatok elvégzése.

Tantervi egység: Összefüggő szakmai gyakorlat

<i>Kialakítandó kompetenciák</i>	<i>Konkrét tevékenységek</i>
a szociális munka részfeladatainak vállalásához szükséges társadalomismereti, pszichológiai, szociálpolitikai, jogi, igazgatási és pedagógiai felkészültség, ismeret	Civil és más szociális intézmények működésének: - monitorozása, - jogi és igazgatási szabályok megismerése, - légkörének, emberi kapcsolatainak tanulmányozása.
a szociális ágazatban működő civil, nonprofit és egyházi szektor szervezeteinek, működésének és jellemzőinek ismerete	- Civil, egyházi és nonprofit szektor szervezeti és működési szabályzatainak megismerése. - A fenntartói különbségek megjelenésének leírása a gyakorlatban. - Az ágazaton belüli és az ágazatok közötti kapcsolatok feltárása.
különböző társadalmi csoportok (pl. vallási, etnikai) kultúrájához kapcsolódó ismeretek	- Hátrányos helyzetű, vallási és etnikai csoportok hétköznapi kultúrájának, életmódbeli sajátosságainak megfigyelése. - Vallási és etnikai identitás megőrzését segítő programok tervezése, lebonyolítása.
tájékozottság az alapvető emberi szükségletek, a szociális problémák és az ezekkel összefüggő társadalmi jelenségek területén;	- A kötelezett és önkéntes kliensek szükségleteinek felmérése. - A kielégítetlen szükségletekből adódó társadalmi problémák meghatározása. - A szükségletek és a problémák alapján a kliensekkel való eltérő bánásmód alkalmazása.
a szolgáltatást igénybe vevők problémái iránti érzékenység, a szocializációs, életvezetési és	- Problémahelyzetekkel való megismerkedés, problémaérzékenység.

mentálhigiénés nehézséggel küzdők támogatása	- Az elfogadó attitűd gyakorlása, mentálhigiénés tanácsadó tevékenység alkalmával.
tájékozottság a szociális munka adminisztrációjában;	- Szociális intézményekben alkalmazott nyilvántartási dokumentumok megismerése, szisztémák tanulmányozása a mentor segítségével. - Anamnézis és kezelési terv (fejlesztési terv) készítése segítséggel.
felkészültség olyan információk gyűjtésében és adminisztratív úton történő feldolgozásában, amelyek a szociális alapszolgáltatásban, a szakellátásban, és más, hivatali szociális adminisztrációban részfeladatként jelen vannak;	- Alapvető ügyviteli ismeretek alkalmazása, információk gyűjtése, levéltári és elektronikus eszközökkel. - Az iratkezelés és irattározás folyamatának megfigyelése, és a folyamatokban való részfeladatok ellátása segítséggel.
jártasság a korszerű informatikai technikákban;	A gyakorlat során a felmerülő problémák megoldásához szükséges infokommunikációs eszközök és módszerek ismerete, használata.
felkészültség a szociális munka alapkészségeinek alkalmazásában (önismeret, kapcsolatteremtés, kommunikáció, empátia);	- A gyakorlatok alkalmával, mind a kliensekkel, mind a munkatársakkal kiépített kapcsolatokban a kapcsolatteremtés, a kommunikáció szabályainak alkalmazása. - Az önismeret és az empátia készségének fejlesztése, problémahelyzetek megoldása.
felkészültség a személyközi viszonyokban általánosan elfogadott normák, szabályok, valamint a Szociális munka Etikai kódexében megfogalmazottak alkalmazására;	- A kliens és segítő viszonyában a titoktartás szabályának betartása. - A kliens kulturális és vallási sajátosságainak elfogadása, diszkriminációmentesség gyakorlása. - A családi és egyéb más csoportokon belüli konfliktusok kezelésében a korszerű konfliktuskezelési stratégiák alkalmazása.
jártasság a szociális szolgáltatásokat nyújtó illetve azokkal kapcsolatban álló intézményekben a szociális munka részfeladatainak ellátására	A gyakorlatok során olyan részfeladatok (igények felmérése, szolgáltatások tervezése, esetkezelés és esettanulmány készítése) ellátása, amelyekre vélhetően az előzetes ismeretei alapján képes a hallgató.
jártasság a szociális területeken megjelenő adminisztratív feladatok végzésében	- Információk gyűjtése, egyszerűbb adatkezelési feladatok elvégzése. - A hivatali munka folyamatának leírása.
jártasság a fejlesztésekben, innovációban folytatott adminisztratív tevékenységekben	- Az Európai Unió elvárásoknak megfelelő innovációs tevékenységek tartalmi és formai követelményeinek, változásának követése, aktualizálása az adott terepintézményben. - Lehetőség szerint pályázati és egyéb fejlesztő tevékenységekbe való bekapcsolódás.

<p>jártasság az intézményi, valamint egyéni, családi, csoportos és közösségi munkában szervezési, megvalósítási részfeladatok ellátásában</p>	<p>- Különböző intézményekben egyéni esetkezelési feladatok végzése, tanulók/fiatalok egyéni sajátosságaihoz igazodó tanácsadás tervezése, fejlesztési terv készítése. - Családi szociális problémák és konfliktusok kezeléséhez tanácsadói tevékenység gyakorlása. - Közösségek társadalmi részvételének erősítése, közösségfejlesztő és közösségszervező tevékenységgel.</p>
<p>Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe:</p>	
<p>Amennyiben a hallgató legalább egy éves időtartamig a felsőoktatási szakképzésben előírt gyakorlólóhelyén dolgozik (vagy dolgozott) a felsőoktatási szakképzettséggel legjellemzőbben betölthető FEOR szerinti munkakörök valamelyikében, akkor az összefüggő szakmai gyakorlat követelményének helyébe munkatapasztalatát a Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata alapján a hallgató kérelmére elismeri az intézmény. A munkatapasztalat és az előzetesen megszerzett tudás beszámítása a teljes idejű képzésben és a részidejű képzésben résztvevő hallgatókra egyaránt vonatkozik.</p>	
<p>A felsőoktatási szakképzettséggel legjellemzőbben betölthető FEOR szerinti munkakör(ök): szociális munka szakirányon 3221 Irodai szakmai irányító, felügyelő 3511 Szociális segítő 3512 Nevelőszülő, főállású anya 3520 Munkaerő-piaci szolgáltatási ügyintéző 3639 Egyéb máshova nem sorolható üzleti jellegű szolgáltatás ügyintézője</p>	
<p>Intézményi felelős (név, beosztás): Dudás Marianna, főiskolai tanársegéd</p>	

4. 5. A terepgyakorlat résztvevői és feladatai

A terepkoordinátor

- felelős a hallgató gyakorlati képzéséért, annak irányításáért,
- garanciát vállal arra, hogy a gyakorlat helye és a tereptanár személye a hallgató képzettségéhez szükséges ismereteket nyújtsa,
- összeállítja és aktualizálja a terepkatasztert,
- folyamatos kapcsolatot tart fent a terepintézményekkel,
- a terepkísérő szemináriumokon követi a diák terepen végzett munkáját,
- konzultációs lehetőséget biztosít a gyakornok és a tereptanár számára.

A tereptanár

- tudomásul veszi, hogy a hallgató gyakornoki státuszban tevékenykedik az adott intézményben, és elfogadja, hogy a gyakornoknak csak korlátozott felelőssége lehet az általa nyújtott szolgáltatásokban,
- vállalja a felelősséget a hallgató gyakorlóintézményben történő képzéséért, biztosítja azokat a feltételeket, amelyek hozzájárulnak a gyakornok szakmai kompetenciáinak fejlődéséhez, szakmai szocializációjához, beilleszkedésének támogatásához, sikeres pályakezdéséhez,
- szakirányú felsőfokú végzettségű szakemberként vállalja a gyakornok részfeladatokkal való megbízását, munkájának irányítását, szakszerű segítségét, tevékenységének objektív értékelését,
- felméri mentoráltja szükségleteit, és képessé teszi őt – kompetenciahatárain belül – a lehető legnagyobb önállósággal feladatainak ellátására,
- szakmai felkészültsége révén hozzájárul szakterületén a korszerű, jó gyakorlatok megismertetéséhez, tudatosítja és bemutatja szakmája szépségét és nehézségeit,
- nyitott a gyakornok kezdeményezéseire, időt és teret ad a véleményének, problémáinak meghallgatására és megbeszélésére, irányt mutat, tanácsot ad a gyakornok munkájának sikeres elvégzéséhez,
- munkája során segítő-támogató attitűddel közeledik mentoráltja felé, megismeri elképzeléseit leendő munkájáról, ösztönzi önművelődését, törekszik a szakmai együttműködésre,
- azonosul segítő szerepével, ismeri saját szerephatárait, képes a szakmai kommunikáció elemeinek megtanítására, a hatékony konfliktuskezelésre.

A gyakornok

- a képző intézménnyel és terepintézménnyel egyeztetett időpontban és időtartamban látogatja és megismeri gyakorlól helyét, az ott folyó munkába a tereptanár irányítása alatt aktívan bekapcsolódik,
- törekszik az intézmény munkájának legteljesebb megismerésére (működés, kapcsolatrendszerek, jelzőrendszer, szakmai küldetés),
- tanulmányozza az intézményben folyó tevékenységeket, megismeri és gyakorolja a szociális és ifjúsági munka, szociális munka felsőoktatási szakképzés szakirányú képzettséggel ellátható szakmai feladatokat,
- megismeri az intézményben más munkakörben dolgozók munkáját, valamint kliensvilágát,

- megfigyeli a szakmai munkamódszereket, a dokumentációkat,
- megismeri a kliensekkel való kapcsolattartás formáit, nyilvántartási dokumentációját, illetve a jogi és hatósági intézkedések formáit, rendszerét, intézményeit,
- tevékenyen részt vesz szakember (tereptanár) irányítása mellett az intézményben folyó egyéni esetkezelésben, közösségi vagy csoportos szociális munkában,
- a tereptanár megbízása és ellenőrzése mellett egyéb részfeladatokat lát el (például: adminisztráció, igény-felmérés, szolgáltatások tervezése, információgyűjtés, esettanulmány előkészítése, tanácsadás tervezése, fejlesztési terv készítése),
- alkalmazkodik az intézmény elméleti és gyakorlati célkitűzéseire,
- feladatait saját kompetenciahatárainak a betartásával köteles végezni, felelős azért, hogy hivatásszerűen lássa el feladatát,
- a gyakornoktól leginkább elvárt tulajdonságok és kompetenciák: szakmai elkötelezettség és szaktudás; tolerancia; kliens-központúság; fegyelmezettség; önkontroll; objektivitás; önismeret; jó kapcsolatteremtő-és kommunikációs képesség; empátia; konfliktuskezelő képesség; frusztrációtűrés.

4. 6. A gyakornok munkájának értékelése

A tereptanár a rábízott gyakornok munkáját a gyakornoki időszak alatt folyamatosan értékeli, törekszik a konstruktív visszajelzések adására. Elvárható a tereptanártól, hogy a gyakornok munkáját objektíven, differenciáltan értékelje. A gyakornoki idő végén a tereptanár gyakornok munkájáról **Terepgyakorlati igazolást** ad, valamint szakmai összegző értékelést készít, amelyet az „**Értékelő lapon**” dokumentál, és aláírásával hitelesít. (Mindkét dokumentum megtalálható az útmutató mellékletében) A szakmai értékelés formái:

- *rövid, szöveges értékelés* (maximum 3000 karakter terjedelemben): elemei: a gyakornok elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala; kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje,
- *gyakorlati jegy megállapítása*: ennek formái: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek.

Nem fogadható el a gyakornok teljesítménye, azaz elégtelen (1), ha a gyakorlatot nem az előírt módon és időtartamban teljesítette, és munkája nem felel meg a képző intézménnyel és a mentortanárral egyeztetett szakmai elvárásoknak.

A tereptanár általi gyakornoki minősítés részét képezi a gyakorlati félévet lezáró gyakorlati jegyek.

5. MELLÉKLETEK

5. 1. Terepgyakorlati igazolás

5. 2. Értékelő lap

TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS

Terepintézmény neve:.....

Az intézmény címe:.....

Tereptanár neve:.....

Gyakornok neve:.....

Képzés megnevezése:.....

Gyakorlat típusa:.....

Gyakorlat ideje: 20.....-tól 20.....-ig

Gyakorlat óraszám:.....

Igazolom, hogy a hallgató terepgyakorlatát intézményünkben letöltötte, a részére előírt feladatokat teljesítette.

.....20...év.....hó.....nap

.....

Intézményvezető

.....

Tereptanár

ÉRTÉKELŐ LAP

Gyakornok neve:.....

Képzés megnevezése:.....

1. **A gyakornok munkájának érdemjegye** (a megfelelő jegy aláhúzendó):

elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5)

2. **A gyakornok munkájának szöveges értékelése.**(maximum 3000 karakter terjedelemben):

elemei: a gyakornok elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala; kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje.

.....20....év.....hó.....nap

.....

Tereptanár